

DE L'HOMENATGE A PAU CASALS

PRISMA no podia pas deixar de consignar en les seves pàgines un fet de tanta importància i transcendència com el que en aquests moments ens ocupa. En el nostre número anterior prometíem als nostres lectors parlar amb l'atenció i amor que es mereix de l'homenatge a Pau Casals.

Per altra part, ens resistim una mica en oferir als lectors un resum detallat de tots els actes que constituïren l'homenatge, tota vegada que per mitjà de la premsa local ja s'han fet públics a bastament.

El que per a nosaltres té una importància més decisiva, i el que ha jugat un «rol» més interessant i compromés en aquest homenatge a Pau Casals, és el poble de Vilanova. I us direm perquè.

El clima musical de la nostra vila, cal reconèixer sincerament que no està preparat com el de les grans ciutats, que cada temporada viu els esdeveniments musicals de més categoria. Quan l'any passat el Foment de Vilanova va presentar l'Orquestra Pau Casals, feia uns vint-i-cinc anys que a la nostra vila no hi havia desfilat cap gran conjunt orquestral.

No obstant i això, els vilanovins respongueren brillantment als esforços dels organitzadors, i aquella empresa de bell antuvi força agosarada, després de l'è-

xit obtingut, es va pintar amb els colors més sanitosos i engrescadors de la naturalitat. Val a dir que aquell dia els vilanovins vàrem posar la primera pedra per a bastir, potser, un nou edifici d'activitats musicals.

Com a conseqüència de l'excel·lent acollida per part del públic a la prime-

ra actuació de l'Orquestra Pau Casals, podem comentar avui aquesta segona actuació i l'homenatge que vàrem tributar al seu il·lustre fundador.

Vilanova, el dia 29 del proppassat mes de juny, es va posar a l'alçària dels pobles més cultes i més afinats. Aquell tòpic tan emprat de que els pobles que estimen i homenatgen els seus artistes, s'honoren i es dignifiquen ells matei-

xos, ens vindrà des d'aquell dia com l'anell al dit. Ho confessem amb joia. Amb aquella joia tumultuosa i mediterrània que vàrem sentir el dia de l'homenatge en poder constatar que els vilanovins sabíem comprendre l'art i el geni de Pau Casals, com ho demostràrem amb el respecte fervorós que oferírem al Concert. Amb aquella joia que experimentàrem en veure els carrers i la plaça que porta el nom de l'insigne Mestre, plens de gom a gom i amb l'aire tenyit de crits afectuosos. Amb aquella emoció que ens pesigà l'esperit quan Pau Casals vesà unes llàgrimes tremoloses en constatar l'estimació que li professàvem.

Sols ens resta felicitar efusivament des d'aquestes pàgines de PRISMA a totes les entitats artístiques i culturals que formaven part de la Comissió organitzadora, i d'una manera especial i preferent a les primeres Autoritats locals, que amb tant entusiasme i amb un accentuat sentit de vilanovisme, varen oferir les màximes facilitats, donant el nom de Pau Casals a la plaça que fins llavors havia estat Plaça Mercat.

I tampoc voldríem acabar aquestes ratlles sense agrair al nostre estimat Joaquim Mir l'enveuable oportunitat que ens va oferir, de poder oïr el màgic violoncel de Pau Casals, que va vibrar a Vilanova en homenatge d'admiració i estima al nostre fill predilecte.

F. SERRA-NOVAS

Mercat a la Plaça Pau Casals.—Dibuix inèdit d'E. Moya

ESTEVE MOYA

Un nom tot just arribat al camp de l'art, que ha vingut ací a fer-se artista, sota el mestratge del gran Joaquim Mir.

Aquesta seva primícia que publiquem, palesa un futur ben esperançador.

Francesc Fontanals i Rovirosa ⁽¹⁾

Nascut ací, al 1777, cursà brillantment a l'Escola de les Nobles Arts els seus estudis de gravador, que perfeccionà després, durant el seu sojorn a Florència, en qualitat de pensionat per la Junta de Comerç, no pas per Ferran VII, com afirmen alguns autors. A més d'un viatge d'estudi a París, va fer també una llarga estada amb idèntica finalitat a Dijon, la qual assenyala el període de la seva vida en què donà el màxim rendiment de les seves activitats artístiques.

Aquesta tongada dijoniana produí, segons sembla, una impressió profunda en l'esperit del nostre artista, agullonat, sens dubte, pels abundosos elements d'estudi que oferia el museu de la ciutat, un dels més importants de França, i per la intensitat de la vida de relació que hi menava, segons deixa entreveure el lluit estol de persones cultes i distingides que s'agruparen al seu voltant com a deixebles.

Durant tota la seva vida lluità sense comptar amb l'ajut oficial. La Calcografia Nacional no afadigà els seus tòrculs amb cap de les seves planxes.

Els seus contemporanis també foren injustos envers ell, com ho demostra el fet de no figurar la seva signatura en cap unitat de les grans sèries de la *Bíblia* i el *Quixot*, personatges espanyols il·lustres i altres de no menor importància, editades al seu temps.

Duplessis, el tractadista estranger, his

toriador del gravat espanyol, nomena a Fontanals «gravador de personalitat rellevant».

Esteve Cladellas, l'erudit bibliotecari dels Museus d'Art de Barcelona, qualifica el seu estudi del notable gravador vilanoví «d'abast d'un acte de reparació i desig de propugnar l'enaltiment de la memòria del pintor i gravador català, tan injustament preterit».

Com a pintor, produí Fontanals poc. Les seves pintures, entre les quals es compten algunes còpies, resten molt per dessota de les seves estampes; i cal ponderar-lo per haver excel·lit com aiguaforista-burínista.

Ultra la majoria de les seves estampes, entre les quals figuren bastants duplicats (que per al Museu Balaguer podria demanar, per canvi o com calgués, la seva Junta) posseeix la Biblioteca dels Museus de Barcelona, diverses planxes d'aram gravades per ell i llurs proves coetànies, i, a més, altres d'estat i abans la lletra, enriquides amb notes autògrafes al marge, del mateix gravador, sumament útils per a determinar el procés de la seva producció.

La figura al·legòrica coneguda per «La matrona del caduceu» és el primer assaig al burí fet per Fontanals, sota la direcció de Rafel Morghen, a Florència l'any 1805. Hom pensa, davant aquesta obra, amb l'esmerado ahinco de què parla Puiggarí en referir-se a l'excel·lència del seu treball com a burínista, constituint un document de singular significació per a l'estudi d'una formació tècnica. Una altra obra interessantíssima d'aquest autor és el «Sant Francesc de Paula», que delata la plena maduresa de la seva personalitat com a gravador, traducció del més sà realisme de la pintura de Ribera; treball premiat en el concurs celebrat el 1804 per l'Acadèmia de Sant Carles, de València. Fou el més gran

encert de Fontanals, constituint la planxa d'aram susdita una veritable peça de museu.

«Mater Christi» és transcrita de la pintura de Mignard que dedicà Fontanals a la Junta de Comerç de Catalunya, com a deixeble de l'escola fundada per la mateixa l'any 1802. Es una noble estampa de la millor tradició mestrívola-ment dibuixada. Esteve Cladellas, en la biografia que extractem, diu que Ametller, tot i comptar en la seva obra un bell seguit de figures femenines, «no hauria transcrit millor la gràcia i suavitat de la pintura original», i que, per tant, pot figurar l'agregi artista vilanoví molt dignament, per aquesta sola estampa, entre els millors gravadors de Mignard.

«Santa Caterina» constitueix una prova remarcable del que podia haver fet Fontanals, que vivia en una època de transició, si s'hagués afranquit a temps dels prejudicis de l'escola morgheniana amb la qual, en el fons, estigué sempre en desacord.

Al dibuix original del propi Fontanals, d'extremada correcció, que transcriu la composició pictòrica de Rustico «La Magdalena penedida» (Florència, 1807), és aplicable la dita: «dibuix de gravador», que hom usava per tal de ponderar aquella qualitat. Més que en la «Magdalena» de Boix, ressalta en aquest disseny que la pecadora per amor ha acomplert ja del tot el drama de la seva existència terrenal. La prova d'estat d'aquesta planxa tractada a l'aiguafort, a l'ensemble que revelà la vigoria del talent artístic de Fontanals, ajuda a comprendre el moment més important en la gènesi de la transcripció.

Fontanals, doncs, manejà el burí amb superior destresa i en cap altra modalitat evidencià la superioritat de la tècnica que emprà pel seu art favorit. «Vista panoràmica de Dijon» és una de les poques estampes originals, no de transcripció, que es coneixen d'aquest autor i que, més que pel seu valor intrínsec, és estimable

per la fidelitat de la representació.

Un lleuger esguard a les pàgines d'il·lustració d'una novel·la en diminut format, és suficient per a advertir com l'encís que us captiva en l'escola francesa d'il·lustració del llibre, perdura, encara que dèbilment, en elles, essent així que el torb davidà, quan Fontanals les gravava, havia ja dispersat o destruït a la nació veïna un preat tresor d'estampes i llibres del més refinat bon gust, que avui es cotitzen a preus literalment fabulosos.

La seva estampa patriòtica «Heroïsmes de la ciutat de Barcelona el 9 d'abril de 1809» pertany a un lloc d'honor en la història del gravat català. Es en aquesta pàgina d'història local, que a l'ensemble, és un preciós document d'indumentària vuitcentista, on aconseguí Fontanals donar a la composició una vivacitat i moviment quasi del tot desconegut per als gravadors professionals de l'època, i, per si sola, desvirtua la presumpció, fonamentada en el seu perllongat sojorn a la ciutat borgonyesa, d'ésser suspecte d'afrancesament.

Els mètodes d'ensenyament emprats a l'Escola de Llotja quan Fontanals la freqüentava, el convertiren en fervent admirador de Rafel Morghen, el gran burínista italià que fou l'ídol de la seva època, universalment conegut per la seva transcripció de la famosa pintura mural de Leonardo de Vinci «El sagrat Sopar», existent a Milà, en el refectori del monestir de Santa Maria delle Grazie. Fontanals fou un dels deixebles aprofitats del taller morghenian. D'ací que Fontanals, cada dia més malavingut, com a bon dibuixant que era, amb la rigidesa característica del procediment, va crear-se a base d'accentuar més i més la flexibilitat del seu burí, una tècnica ben seva, que li permeté d'interpretar mestres de talent ben divers; i imposat del deure professional, en lloc de cercar el seu lluïment personal, en perjudici de la fidelitat en la transcripció

(1) Vegi's l'estudi que fa Esteve Cladellas en el Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona corresponent al juny i octubre de 1932, del qual ens em permès extreure'n en síntesi aquestes notes; també els diccionaris de Cean Bermúdez i el seu continuador, el comte de la Viñaza. I de les dades, molt sumàries, contingudes en el d'Elias de Molins i a la Galeria Biogràfica d'Ossório i Bernard, són d'esmentar alguns treballs de Puiggarí, l'il·lustre precursor de la moderna crítica d'art a Catalunya, i una sèrie d'assaigs sobre els més notables gravadors catalans, publicats per Raimon Casellas a la «Pàgina Artística» de «La Veu de Catalunya».

PERE III

Fa sis-cents anys que Catalunya travessava un període històric de creació, de creixença, de vigoria; de lluita política, social, econòmica... d'expansió mediterrània i àdhuc peninsular... També s'atravessava lluita interna, lluita entre dos pobles que espiritualment i materialment seguien trajectòries distintes; per un cantó, poble català, i, per altre, poble aragonès. La terra resseca i terros-sença de l'Aragó covava un esperit orgullós, altiu i amb tendències hegemòniques. El cel blau català adreçava desig i anhel de grandesa, empena de flo-reixement i de noble fortitud humana, a l'ensem que un cert esperit mercantívol jugava una política de realitats...

El regnat d'Alfons el Benigne, toca-va al seu fi, cloent un curt temps de política feble de ressorts i d'objectius, com una mena de pausa en l'interval de Jau-

(Ve de la pàg. anterior)

de la composició reproduïda, es limita honestament a la pura versió objectiva, si és vàlid el mot, del model elegit.

Per tal de millor aconseguir-ho, en una mateixa planxa solia manejar el burí i la punta. Es de notar que hi ha composicions al burí, prèvia una preparació a l'aiguafort, i aiguaforts acabats amb retocs de burí. El primer és el cas de Fontanals.

A l'any 1827, tombada ja la cinquan-tena, morí Josep Fontanals i Rovira a Barcelona. En ocórrer el seu traspàs, exercia el càrrec de sots-director de l'Escola de dibuix de Llotja, i amb això creiem haver dit prou per a poder afir-mar que correspon al nostre artista, un lloc destacat en la història del gravat català, no sols per la seva forta perso-nalitat, segons es reflecteix en la seva obra, ans també pel seu mestratge, ma-lauradament, per atzars de la seva vida, poc vinculat a la nostra terra.

R. F. i P., recop.

me el Just i Pere el Cerimoniós. El ca-ràcter d'Alfons era d'excesiva benig-nitat i accessible a tothom, i també indecís, així com una rèmora del caràcter cata-là, feta exclusiva i hegemònica en un home determinat. Però la realitat turbu-lenta no es donava; havia de crear i dei-xar lliure el pas a un home fet d'acer i de serp, un polític de cap a peus, i, aquest fou en Pere III, fill del Benig-ne, per més contrast.

L'any 1336 fou coronat a Saragossa aquest diable d'home. Era primogènit d'Alfons, de complexió dèbil i delicada, però valent, pertinaç i decidit. El seu ca-ràcter irascible, imperatiu i magníficent, era afermat per les tendències de l'è-poca que s'adreçaven cap a l'exaltació de l'autoritat reial. Al costat de les qua-litats que podríem nomenar polítiques de cauta subtileza i absoluta mancança d'es-crúpols en l'elecció de procediments que el menaven a avençar, dreta via, cap a la fi que es proposava atènyer, posseïa qualitats d'un altre ordre que el feien distingir-se en l'oratoría, en la poesia, en l'astronomia i en la història. L'humanis-me català de fermentació trescentista, podria assegurar-se que té un precursor en ell; un any més tard de la seva mort (1388), apareixia la «Història de Valter e Griselda» de Bernat Metge, traducció al catalanesc de la versió llatina—Gri-seldis—de Petrarca del Boccaccio.

Hom el vitupera per la seva ambició sense límits i les seves violències revela-dores d'un temperament cruel. No tota la violència oratgosa que caracteritza el regnat de Pere III pot ésser imputada a ell; les circumstàncies de l'ambient en què es descabdella, com així mateix el caràcter d'alguns dels altres personatges que intervenen en la tragèdia, hi apor-ten un ajut ben palés. La seva madrastra l'odiava, i aquest odi el feia ostensible ja al nin, fent-li créixer, al seu entorn, l'odi en la seva ànima. No per això hem de treure importància al fet del seu tempe-rament; les seves reaccions enfront d'a-

questes circumstàncies esmentades pa-tentitzen un caràcter d'aqueixos que me-nen tots els esdeveniments a les conse-qüències més agudes, més patètiques. Temperament dramàtic, temperament ambiciós: sembla complaure's en susci-tar al seu voltant un ambient de tragè-dia. Tots els procediments li són bons. Ell tot ho enverina; la lluita l'atreu, és el seu medi. Si féssim una comparança del seu regnat amb el del seu avi Jaume III, hi notaríem un contrast que no eixi-ria pas de la seva llargària, ni dels seus problemes, ni dels objectius, sinó de la per-sonalitat que intervenia en aquests pro-blemes i en aquests objectius. Tant l'un com l'altre, enfoquen la reintegració de Sicília i Mallorca a la corona, la submis-sió de Cerdanya, l'eixamplament de do-mini peninsular; així mateix, els dos es troben enfrontats amb la Unió aragone-sa i endinsats en guerres amb Castella.

Pere III insisteix acumulant voler i virulència fins a obtenir el seu propòsit o a ésser desfet definitivament, allà on Jaume II, cautament, en entreveure mas-sa perills o trobar massa resistència, ce-deix. Per això diem que les circumstàn-cies no són prou per a justificar el seu regnat turmentós.

Sigui el que sigui, va empènyer Ca-talunya d'un vigorós impuls i els seus reialmes foren salvats en un dels perio-des més oratgosos de llur història gràcies a ell, i pot ésser senyalat com un dels homes a qui Catalunya deu més en la seva història de creixement polític; val a dir, però, que aquesta li fou sempre addicta.

Va néixer el 1319, a Balaguer, en el castell dels comtes d'Urgell, i morí en el palau reial de Barcelona el 6 de gener del 1387, essent el seu cos traslladat al seu sepulcre del monestir de Poblet. Re-sumint en pocs mots el qui fou, podem dir que era de baixa estatura i mal gení; però també valent, ordenat, atent, polí-tic i potser el millor diplomàtic del seu

temps; se'l conceptua com un dels mi-llors trobadors del seu segle i, sobre tot, historiador de gran alçada, lletrat i savi. Junt amb en Bernat Dercoll, mallorquí (1300-1391), cronista i conseller reial, compongué la seva «Crònica» d'estil sem-pre diplomàtic, encara que cau, algunes vegades, en la feixuguesa. L'amistat a les cerimònies i a l'etiqueta, el dugueren a promulgar les ordinacions de la seva casa, del seu arxiu i de la cavalleria de Sant Jordi.

Enguany s'escau el sisè centenari del començament d'un regnat turbulent per a Catalunya, però també regnat de pleni-tud i potència. Fem-nos el propòsit de que ara, en la renaixença, hi hagi més impuls de creació encara que aleshores, en període de desenvolupament nacional.

ADLERT

Ametista

A Enric C Ricart

Horitzó esborrat en la llum cansada,
moradenc garbuix de la terra en flor,
entre mar i cel, vila afortunada
on tot hi és, pels àngels, vestit de blan-
[cor.

Ombra que la lluna tendrament esflora
quan el violeta de la mar se perd.
Triga a fer-se nit, i la tarda plora
en la tofa humida d'un lilà molt vert.

Gardènies il·lustres, humils farigoles,
campanes que sonen uns àngels lents:
l'estiu va apagant marges i coroles...
[Els estels seran màgics confidents...

La parra ens acull, mansa i lluminosa,
ara, que en les cendres del vespre ja es
[fon:

— parra al sol ponent i ardor que re-
[posa... —
[Al lluny hi ha el temperi maligne del
[món.

Ara aquí ens acull un raig de tendresa,
el pedriç antic, el jardí cansat;
entre dues llums, l'amor i l'aptesa
—i el goig perdurable— d'un recó obli-
[dat.

T. CATASÚS

Sitges, juny 1936.

Siluetes literàries

Stendhal i la "cristal·lització"

Pocs casos hi haurà dintre els àmbits de la història literària que siguin comparables — en complexitat i en superació d'època — al cas d'Enric Beyle (Stendhal).

Infant rebel i impacient, tot el seu afany és d'evadir-se d'autoritats i de tutelles a l'a recerca de la desitjada emancipació. Per això, des d'un començ, ja sent una veritable antipatia envers el seu pare — rondinaire insuportable — i, per extensió, envers tota la família paterna, — els membres de la qual considera com a enemics i perseguïdors —, mentre el seu afecte deriva vers la mare i els parents d'aquesta mare, que, per dissort, havia de perdre abans de complir els set anys d'edat.

Als disset es trasllada de Grenoble (la seva ciutat natal) a París. Ingressa, més tard, a l'exèrcit i acompanya Bonapart a Itàlia, país que completa la seva formació artística i del qual farà, anys després, la seva pàtria adoptiva.

La joventut de Beyle ofereix a l'observador el curiós contrast entre els somnis o il·lusions d'esdevenir un oficial brillant, d'esplèndida arrogància dalt de cavall, irresistible per a les dames i la realitat de la seva curta estatura, de la seva lletgesa, de la poca traça de genet i de l'escassa sort amb les senyores. Però Stendhal era un home d'imaginació i allò que la vida li negava ho suplïa ell realitzant-ho al través dels personatges de les seves obres. I era tal el plaer que experimentava en el treball imaginatiu que gairebé podríem dir que superava tot altre plaer possible.

Estimava la complicació per la complicació mateixa. Ens ho demostra clarament quan s'enamora de Melania — l'actriu mediocre que fou la seva amant — i, per tal de conquerir-la, posa en

joc un sens fi de subtileses completament inútils, tractant-se d'una dona fàcil com aquella. I, àdhuc en un altre terreny, el seu afany de complicar-ho tot el menà a cercar els pseudònims més estrafalaris, amb els quals signava no tan sols els seus llibres, sinó també les cartes i altres documents. A la fi adoptà, en literatura, el pseudònim «Stendhal», però continuà emprant els noms més estrambòtics i fabulosos en la seva correspondència particular.

Stendhal fou sempre superior a la seva època i, per aquesta raó, les seves novel·les no foren apreciades degudament quan es publicaren. Stendhal mateix profetitzà que «Le Rouge et le Noir» i «La Chartreuse de Parme» no serien compreses fins el 1860 o el 1880, i quan Balzac — que, amb Taine i Merimée, era dels seus amics més íntims — provà de donar al nom de Stendhal un relleu europeu entre les seleccions d'escriptors i artistes, Beyle se'n burlà perquè aquella popularitat i aquell èxit fugissers no eren més que una mica de vanitós snobisme.

La complexa psicologia dels personatges stendhalians els fa semblar, en certa manera, gent actual, dels nostres dies i, potser per això, interessen i apassionen encara vivament. Stendhal sempre parla més dels homes que no pas de les coses. Va de dret a les ànimes;

a investigar causes més que no pas a descriure efectes.

Aquesta inquietud, pel que es refereix a l'amor, el porta a formular la teoria de la «cristal·lització». Stendhal sols considera com a veritable amor l'amor-passió o amor-imaginació i n'explica la tècnica amb la imatge d'una branca seca llençada dantunt la sal. Veureu que, poc a poc, es va recobrint de brillants i que, poc a poc també, va prenent les formes més insospitades fins a esdevenir un joell meravellós. De la mateixa manera actua la passió amorosa damunt l'objecte de les nostres preferències. La nostra imaignació va recobrint de belles qualitats la persona que ha sabut atraure'ns l'atenció i la presenta, als nostres ulls, com un model de perfeccions.

El dubte és, però, un element indispensable per a la «cristal·lització», puix que el seu procés no podria desenrotllar-se normalment en cas d'una certesa massa absoluta. Ens trobem, per tant, amb un anàlisi de l'amor gairebé idèntic al que més tard havia de realitzar Proust, el gran conreador del dubte. Sols que Proust — donant un pas enllà — considera l'amor simplement com una malaltia, com un microbi que ataca en períodes i èpoques de la vida que li són particularment propicis i no creu que depengui gens ni mica, dels mèrits de la persona que l'inspira.

Stendhal no va tan lluny, però és més sà i la seva teoria representa — com ja queda dit —, un notable avenç en relació amb els seus contemporanis.

J. F. FERRER I COLL

LES SESSIONS DE CINEMA "PRISMA"...

...han aconseguit l'adhesió unànim del públic de Vilanova com a lícita conseqüència de l'esperit de selecció que ha imperat en tots els seus programes. Una sessió de cinema PRISMA sempre té l'al·licient d'un espectacle nou, d'un espectacle compaginat d'acord amb les exigències del moment.

Deu haï-kaïs

LA ROSA

*Sap el rubor
de senti entre ses fulles
els dits del vent.*

PARC

*Dins l'aire verd,
desfici de granotes
i cants d'ocell.*

FANAL DE CARRER

*El fanal trist
medita sa venjança
de set colors.*

EL CLAVELL

*Clava en l'oreig
les mil dents de ses fulles
folles d'olor.*

L'ORENETA

*Contra el cel llis
dispara la sageta
del seu cos nu.*

NEVADA

*Volves de neu.
Silenci que es desfulla
sobre l'asfalt.*

AMETLLER FLORIT

*El mantell nou
que per la Primavera
broda l'Hivern.*

ELS BOUS

*Els bous somnien
vedells de nines tèrboles,
clapats de lluna.*

LA PAPALLONA

*Es una flor
que, de gronxar-la el zèfir,
sap de volar.*

EL PI

*Enlaira el pi
sa esvelta copa, plena
de verda llum.*

J. A. R. F.

De la Vilanova vuitcentista

LLUMINÀRIES

«Nyigo, nyigo, nyigo, calces de paper,
totes les músiques són al meu carrer.»

(Cançon popular)

Aquelles festes de barri, amarades de tradició, de color, d'alegria, que començaven el dia de Corpus i durant vuit dies removien tot el poble com si fos una festa major de mai acabar, esplendent i sorollosa; que portava dintre seu un gaudi intens perquè no quedava ningú que no en tastés quelcom.

L'origen de les nostres lluminàries, de les típiques festes de barri, cal cercar-lo en la institució de la solemnitat litúrgica del «Corpus Christi», com una expansió externa del culte popular, que no es donava per gaudit amb les solemníssimes cerimònies de la nostra Arxiprestal, malgrat els esclats de llum i cànctics a tota orquestra que emplenaven tot el matí de la diada, ni amb el devassall de dances, vestits nous, domassos, paperets i flor de ginesta, que es vessava al pas de la Custòdia pels carrers vilatans, que es perllongava vuit dies seguits, amb Ofici solemne a l'arxiprestal, a càrrec d'unes comissions de patricis o administradors de barri, que cuidaven de la capta i organització; àdhuc, alguns, feien celebrar també funció de tarda, i, en sortir, començava al barri respectiu el gran xi-varri de la mainada, engrescada amb els jocs de la «cucaina», mentre els grans donaven els últims tocs a l'enramada. La gran festassa popular, però, tenia lloc en haver sopar, amb les ballades més repica des i l'indispensable obligat de cornet. Allò durava fins que els becs de les llumeneres deien prou, per manca d'oli, o per esgotament de l'espelma de qualche fanalet de paper multicolor, expirant amb una joiosa flamarada apoteòsica.

Els administradors de cada barri eren nomenats, cada any, per la Molt Il·lus-

tre Junta d'Obra de la parròquia. Temps enllà, ho foren els caps de casa; després, llurs mullers, i, finalment, la mainada.

Hi havia barriada que ho celebrava amb tanta esplendidesa que fins i tot llogava orquestra per l'ofici llur, i es feien acompanyar a l'església i retornar a casa al so d'airoso marxa musical, seguits del veïnat i demés patricis, entre els que no hi mancaven els estira-cordetes, per a xafardejar si esdevenia més o menys llúida la festa que antany.

L'ordre o jerarquia amb què es desenvolupaven aquestes festes de barri, si no ens falla la memòria, i segons les notes del nostre arxiu, és el següent: Diada de Corpus: lluminàries al carrer Major, Sogues, Calva i algun altre afluent. Divendres: festa religiosa i lluminàries pels carrers del barri de la Plaça Mercat. Dissabte: Ofici solemne a la Geltrú, a càrrec del Rector, J. d'Obra i músics; lluminàries al carrer de Santa Anna i al Camí de mar, o sigui el carrer de Ferrer i Vidal. Diumenge: Ofici i lluminàries, a càrrec dels veïns del carrer de l'Aigua,

Sant Gregori (a Vilanova), i els tres Palmeràs, Pl. Llarga, Pescateria, Sínies i Vilanoveta (a la Geltrú). Dilluns: ídem al Cap de Creu i als carrers de les Roques, Alfareros, etc. Dimarts: ídem als carrers de Pàdua, Pl. Miró, Salut, Col·legi. Dimecres: ídem als carrers de Sant Antoni, Barcelona, Pl. Sant Cristòfor, etcètera. Dijous de cap-vuitada: gran solemnitat a l'arxiprestal, amb Ofici a càrrec del Rector, J. d'Obra, músics i empleats, i a la tarda, processó a manera de cloenda.

Del gust en lluminàries sempre havia batut el «rècord» el carrer de Sant Gregori, puix cap altre podia ventar-se de tenir un «Cisquet, dibuixant», que hi posava tot el seu saber i enginy; ni un noi gran de «Ca la Teodora» més treballador, ni tan entusiasta, ni que sapigués ordenar i muntar millor tot aquell «tinglado».

La preparació es feia d'un any a l'altre. Tota la jovenalla del carrer, amb petits estalvis o pidolant d'ací i d'allà, recaptava una bona quantitat per a l'adquisició de paper de coloraines que se'n deien «cues de peix» o «banderilles», i que la mainada anàvem enfilant en llargs quilòmetres de cordill, a l'entrada de «Cal Joanet del Peix»—llavors cantonada al carrer de Sant Gervasi—o al forn

mateix de «Ca la Teodora», on ens feien les pastetes. Els «bombos», de formes diversament artístiques, que devien de fer d'adornament i fanal, era tasca reservada als dirigents; la mainada pidolava els «cèrcols» a «Cal Roca bacallaner», i allí on en trobava; de fil ferro ens en fornem a la ferreteria Escofet i a «Cal Solanas llauner»; trossos d'espelma, a «La Constància» del Sr. Antonet RosSELL, o bé a la pastisseria Zenon; per fi, calien les grans llumaneres perquè els músics llegissin bé les solfes.

Voldríem donar tot un feix de notes faccioses, algunes viscudes i altres contades per gent de casa, especialment esdevingudes en els jocs de «cucaina»; i d'altres, més salades, de per allí el rabal de Santa Magdalena, on els «payets» vessaven tot el seu «garbo»; però ens faríem interminables.

De les enramades que no oblidarem fou la que l'incomparable «Cisquet» va vessar-hi tot el seu art, enginy i catalanisme, quan tot just es parlava, a cau d'orella, de les justes reivindicacions catalanes, representada a l'entrada i sortida del carrer de Sant Gregori, per un arc de triomf, d'una execució escenogràfica que res poden superar els més famosos carrers — que veiem en publicacions gràfiques en casos semblants —, i de cap a cap de carrer, cobricel·lat per una monumental bandera barrada, feta de tires de sarrell en paper, i uns autèntics fanalets japonesos, combinats amb grans «salomons», àdhuc un gran fanal giratori japonès, crec que cedit pel Sr. Escofet, de potents llums incandescents de petroli. Res, que a la nit, escombrat, regat i polit tot el carrer, amb aspecte de gran orquestra, no hi ha envelopat de festa major que pugui superar-ho. Mai més havem vist res semblant per ací.

Llàstima que tan característica festa de tradició popular s'hagi esfumat dels costums pairals.

A. PUJOL B.

Cap-vuitada de Corpus de 1936.

PRISMA és la única publicació dels vilanovins de totes les tendències i matisos. Ho és, perquè el seu ideari d'art i literatura admet i necessita de la convivència espiritual amb blancs i negres, amb gent de dalt i gent de baix, car tothom pot ésser comensal en la taula de la inquietud i de les nobles iniciatives.

PANTALLA LOCAL

EN LA DARRERA sessió de cinema «Prisma», la casa «Ufa», per raons alienes a la seva voluntat, no pogué enviar-nos el documental anunciat «Habitants del mar» i el substituï per un altre, també marítim, però d'un interès força distint al que nosaltres contractàrem.

En el film «Animals marins de l'A-

driàtic», entre altres coses, s'hi explica que la sardina es pesca amb llum i des de dalt de les barques.

En sortir, un espectador bromista ens preguntà:

— Voleu dir que no us han subvencionat els del Gremi de Pescadors?

ENCARA que no som amics de cridar massa sovint l'atenció de les nostres autoritats municipals per a marejar-les amb els nostres precis de vilanovins enderiats en l'agençament de Vilanova, avui fem una excepció per tal de pregar-els-hi una disposició menys macarrònica dels jardins que s'exhibeixen davant de la nostra estació.

Aquells parterres muntats a l'aire a base de pedres de surtidor i ocupats per

palmeres brutes i herbes que li creixen ufanosament, no constitueixen precisament un paisatge urbà gaire amarat de simpatia vilatana.

Invoquem per uns parterres més simples, que toquin més de peus a terra.

■
ALGU s'ha queixat de la invasió de taules de cafè que van apoderant-se de les nostres Rambles. El plany és excessiu. La invasió alarmant s'operaria si

TEATRE APOL·LO : Quarta sessió de cinema «Prisma»

Dimecres, 29 juliol. De 10 a 12 de la nit.

El millor programa combinat fins a la data.

I

■ Noticiari «Ufa»

Panorama mundial d'actualitats.

■ Ginebra i el seu llac

Una esplèndida visió de Ginebra, el marc on els atzars de la política han convertit en el país més popular del món.

■ Quan es produeix el desastre

Incendis, ciutats sepultades, volcans sembrant la misèria i la mort... Una cinta interessantíssima, frapant, que arriba a l'ànima de l'espectador.

■ Escola de natació

Tots els secrets de l'esport de la natació demostrats pràcticament pel campió del món Jonny Weismuller.

■ ... i a la tarda a Barcelona

El raid aeri Berlin-Barcelona amb unes escenes finals de vol damunt la nostra Costa Brava. Formidable documental Ufa.

II

■ La vida comença als quaranta

Una comèdia plena d'humor, de sàtira i de tendresa a través de la qual el malaguanyat actor

Will Rogers

un dels artistes més intel·ligents del cinema americà — ens revela les seves dots cada dia més unànimement reconegudes.

■ Donde las dan las toman

Un dibuix Popeye. Es que calen els elogis?

NOTES: Tots els films presentats seran de rigurosa estrena a Vilanova. — Preus especials que regiran per aquesta sessió extraordinària: Seient de llotja amb entrada, 1'50 ptes.; Butaques numerades, 1'25; Circulars, 1. — Per encàrrecs de localitats a la taquillera del Teatre.

també fessin valer llurs privilegis ramblístics certes taules amb veïtats esperitistes.

No podríem pas donar unes.

EL CARRER de Palmerà, apedrat, no s'hi veu de content.

Els pobres Palmeràs de Llet i de Baix es moren d'enveja.

Només faltaria que en senyale protesta els Palmeràs també anen a la vaga.

A LA PLAÇA d'Eduard Jan (als «Cuartels», vaja) hi ha uns arbres que viuen encara que no els reguin ins altres que ja no saben si val la pena de viure de tan assedegats com ells.

S'imposa una regada de desàvia.

ACCEDINT al requeriment de nostres amics, PRISMA organitza per la nit del 29 del corrent al Teatre pol·lo, una sessió extraordinària de cinema. El programa és tot d'estrena a Vilanova i el film de base «La vida comença als quaranta» de Will Rogers és els films més notables del malaguanyactor americà.

Donat el cost elevat del lloguer els films ens ha calgut augmentar, en aquesta vegada, el preu de les localitats. L'augment serà simplement de vint-i-cinc cèntims.

Decididament, som uns empresaris massa conscients.

ES DONA com a imminent l'edició del catàleg de la III Exposició d'Art del Penedès, que tant de relleu produeix per la vàlua dels exemplars reunits.

Caldria encarregar el pròleg a Francesc Pujols, a qui el delegat governatiu d'aquella època, encarnat en la figura d'un municipal, no permeté donar la seva conferència durant un dels actes organitzats pels elements directius d'aquella inoblidable Exposició.

S'accepta la suggerència?

EL PATRONAT del nostre Museu passa — econòmicament parlant — per

uns moments certament difícils. Per què no intentar alleugerir aquest dèficit implantant, com a tot arreu, una quota obligatòria a tots els visitants?

Calen diners per a bandejar del nostre Museu aquest tufet reumàtic que se'ns el menja.

LES OBRES INTEGRANTS de l'esplèndid donatiu fet al Museu Balaguer pel pintor vilanoví Joan Llaverias han quedat degudament instal·lades. Les magnífiques aquarel·les «Iots en repòs» (Port de Barcelona) i «Cala perduda» (Lloret), junt amb l'interessant oli «Cala d'En Trons», en el saló de Pintura moderna, i la col·lecció de dibuixos, re-

presentatius dels tres aspectes de nostre dibuixant, (caricaturista, «animalier» i il·lustrador de llibres) a la «Casa de Santa Teresa».

EL NOSTRE DISTINGIT compatriota Manuel Creus Esther, escriví a l'autor de l'esbós biogràfic de Francesc de Sales Vidal, publicat en la nostra darrera edició, en el que es donaven com a perdudes les poesies castellanes del comediògraf i dramaturg vilanoví, les següents paraules: «Afortunadament moltes de les poesies que tu suposes perdudes, tindrè pròximament el gust de mostrar-te-les del puny i lletra del meu plorat Sogre, reunides per ell mateix en un

àlbum que, com preuada joia, guardem en aquesta ta casa».

AL NOSTRE CRIT d'alerta per tal d'assegurar per a Vilanova la conservació de les poques estampes dels Viacrucis que, en forma de rajoles catalanes, apareixien en mantes façanes vilanovines, llurs propietaris (i caldria, encara, discutir aquest dret) han cuitat a posar-les a la venda, a preus fabulosos.

Tan bona acollida i tan just destí que els hi hauria dispensat el nostre estimat amic Josep Oriol Puig, ànima i creador de la secció de ceràmica del nostre Museu Balaguer!...

IMP. DIARI - VILANOVA I GELTRÚ

APARELLS DE RADIO

Les millors marques. ATWATER KENT, HISPANO RADIO i d'altres, des de **200 pessetes**.

MAQUINES DE COSIR I BRODAR

Les més perfeccionades.

MAQUINES D'ESCRIURE

HISPANO OLIVETTI i altres marques, des de **150 pessetes**.

MAQUINES FOTOGRAFIQUES i material per a les mateixes.

BICICLETES I ACCESSORIS

Les de més garantia.

GRAMOFONS, PLAQUES I AGULLES.

CADIRETES I COTXETS PER A INFANTS.

Vendes a terminis. Grans descomptes al comptat

Casa de confiança i garantia. Única en la seva classe. No deixeu de visitar-la.

Hispano-Olivetti

CARRER PROGRES, 5

VILANOVA I LA GELTRÚ

Terra àcida mineral

MARCA

«LA ESTRELLA» (Sabonosa)

La millor **PER A FREGAR** utensilis
de cuina, tota mena de paviments i marbres, etc.

FRANCESC FERRER

electricitat - meànica

BARCELONA, 1 BIS

(prop plaça quars)

Tallers gràfics J. Soler

**Pulcritud Rapidesa
Economia**

Rambla Macià, 41 - Tel. 42 X
VILANOVA I GELTRÚ

Acadèmia de tall i confecció Sistema Martí

Dirigida per precessora titular

Rambla Macià, 28, segon pis

Vilanova i Geltrú

Hores de classe: a la tarda, c 3 a 5, de 5 a 7 i de 7 a 9.

Senyoreta: assistint a les classes d'aquesta ACADEMIA, podrà obtenir el títol oficial de **Professon de tall i confecció.**

■ Per informes i condicions, l'esmentada ACADEMIA ■

Els matins, de 10 a 1, es tallen pacons a mida i es proven els vestits,